

Методологічний коментар

до порядку встановлення офіційного курсу гривні до іноземних валют та розрахунку довідкового значення курсу гривні до долара США й облікової ціни банківських металів та їх оприлюднення

1. Офіційний курс гривні до іноземних валют та облікова ціна банківських металів встановлюється/розраховується відповідно до Положення про встановлення офіційного курсу гривні до іноземних валют та розрахунку довідкового значення курсу гривні до долара США й облікової ціни банківських металів, затвердженим [постановою Правління Національного банку України від 10 грудня 2019 року № 148](#).

2. Національний банк України (далі – Національний банк):

1) встановлює офіційний курс гривні до іноземних валют та міжнародної рахункової грошової одиниці (далі – офіційний курс гривні до іноземних валют) відповідно до переліків іноземних валют, до яких Національний банк України встановлює офіційний курс гривні щоденно та один раз на місяць, визначених відповідно до [наказу Національного банку від 27.12.2019 № 865-но](#);

2) розраховує облікову ціну банківських металів відповідно до переліку банківських металів, до яких Національний банк розраховує облікову ціну щоденно, визначеного відповідно до [наказу Національного банку від 27.12.2019 № 865-но](#);

3) встановлює уточнений офіційний курс гривні до спеціальних прав запозичення (далі – СПЗ) – один раз на місяць (другого робочого дня місяця, станом на останній робочий день попереднього місяця).

Переліки іноземних валют, до яких Національний банк України встановлює офіційний курс гривні щоденно та один раз на місяць та перелік банківських металів, до яких Національний банк розраховує облікову ціну щоденно є чинними до моменту оприлюднення Національним банком нових переліків.

3. Офіційний курс гривні до іноземних валют розраховується:

1) до долара США – відповідно до розділу Розрахунок офіційного курсу гривні до долара США і довідкового значення курсу гривні до долара США цього Методологічного коментаря або розділу Розрахунок офіційного курсу гривні до долара США за особливих умов цього Методологічного коментаря;

2) до іноземних валют (крім долара США та СПЗ):

на підставі інформації про курс гривні до долара США, розрахований згідно з підпунктом 1 пункту 3 цього Методологічного коментаря, та про котирування BFIX іноземних валют¹, – для валют, за якими в день розрахунку офіційного курсу гривні TIC BLOOMBERG оприлюднила котирування BFIX;

¹ Значення середньозважених курсових/цінових котирувань BGN (Bloomberg Generic Price) іноземних валют/банківських металів на ринку спот до долара США (або долара США до іноземних валют/банківських металів), які щоденно розраховуються торговельно-інформаційною системою BLOOMBERG станом на 15.30 і інформація про які надходить до Національного банку із використанням спеціальних рішень передавання даних.

на підставі інформації про курс гривні до долара США та останньої наявної на момент розрахунку офіційного курсу гривні інформації про курси іноземних валют до долара США (або долара США до іноземних валют), установлені відповідними центральними (національними) банками – емітентами валюти, або про поточні курси іноземних валют до долара США (або долара США до іноземних валют) на міжнародних валютних ринках, які отримуються через торговельно-інформаційні системи (далі – ТІС), – для валют, за якими в день розрахунку офіційного курсу гривні ТІС BLOOMBERG не розрахував котирування BFIX або якщо інформація про такі котирування на момент розрахунку офіційного курсу гривні не була доступна для використання;

3) до СПЗ (щоденний) – на підставі інформації про курс гривні до долара США та розрахункового значення курсу СПЗ до долара США, яке обраховується із застосуванням підходів, наведених на сторінці “SDR Valuation” офіційного Інтернет-представництва Міжнародного валютного фонду (далі – МВФ), з використанням котирувань BFIX валют як значень обмінних курсів валют, які входять до кошика СПЗ.

Якщо для валюти, що входить до кошика СПЗ, у день розрахунку офіційного курсу гривні ТІС BLOOMBERG не оприлюднила котирування BFIX, або якщо інформація про таке котирування на момент розрахунку офіційного курсу гривні не була доступною для використання, для обрахунку розрахункового значення курсу СПЗ до долара США використовується остання наявна на момент розрахунку офіційного курсу гривні інформація про курс такої валюти до долара США (або долара США до такої валюти), установлений центральним (національним) банком-емітентом цієї валюти;

4) до СПЗ (уточнений) – другого робочого дня місяця на підставі інформації про курс гривні до долара США на останній робочий день попереднього місяця та інформації про курс СПЗ до долара США, який встановлений МВФ на його останній робочий день попереднього місяця.

5. Облікова ціна банківських металів розраховується:

1) на підставі інформації про курс гривні до долара США, розрахований згідно з підпунктом 1 пункту 3 цього Методологічного коментаря, та про цінові котирування BFIX долара США до банківських металів – для банківських металів, за якими в день розрахунку офіційного курсу гривні ТІС BLOOMBERG оприлюднила цінові котирування BFIX долара США до банківських металів;

2) на підставі інформації про курс гривні до долара США та інформації про останню наявну ціну банківських металів, отриманої з офіційного Інтернет-представництва Лондонської асоціації учасників ринку дорогоцінних металів (LBMA) або ТІС – для банківських металів, за якими в день розрахунку облікової ціни ТІС BLOOMBERG не оприлюднила цінові котирування BFIX долара США до банківських металів або якщо інформація про такі котирування на момент розрахунку облікової ціни не була доступна для використання.

6. Числове значення офіційного курсу гривні до долара США визначається як сума гривень за 1 одиницю іноземної валюти, до інших іноземних валют, крім

долара США, та облікової ціни банківських металів – відповідно до переліків іноземних валют та банківських металів, зазначених у підпунктах 1 – 2 пункту 2 цього Методологічного коментаря.

Офіційний курс гривні до іноземних валют установлюється з точністю до чотирьох десяткових знаків, облікова ціна банківських металів розраховується з точністю до двох десяткових знаків.

7. Офіційний курс гривні до іноземних валют та облікова ціна банківських металів починають діяти наступного робочого дня після дня встановлення та/або розрахунку.

Офіційний курс гривні до іноземних валют та облікова ціна банківських металів, установлений/розрахована:

1) на останній робочий день тижня або на передсвятковий день, діють протягом наступних вихідних або святкових днів;

2) в останній робочий день тижня або в передсвятковий день, починають діяти в перший робочий день наступного тижня або в перший післясвятковий робочий день.

Офіційний курс гривні до іноземних валют, зазначених у переліку іноземних валют, до яких Національний банк України встановлює офіційний курс гривні один раз на місяць, установлюється в останній робочий день місяця та починає діяти з першого числа наступного календарного місяця і діє до кінця цього місяця.

8. Національний банк має право встановлювати офіційний курс гривні до іноземних валют та розраховувати облікову ціну банківських металів на визначену дату на рівні попереднього робочого дня в разі перенесення робочих днів.

9. Офіційний курс гривні до іноземних валют та облікова ціна банківських металів використовуються резидентами та нерезидентами України:

1) для відображення в бухгалтерському обліку операцій з іноземною валютою та банківськими металами;

2) для проведення валютних операцій, що здійснюються Національним банком з Державною казначейською службою України;

3) в інших випадках, визначених законодавством України.

Уточнений офіційний курс гривні до СПЗ, що зазначений у підпункті 3 пункту 2 цього Методологічного коментаря, використовується для складання місячного балансу та іншої бухгалтерської та статистичної звітності Національного банку.

10. Інформація про встановлений офіційний курс гривні до іноземних валют та розраховану облікову ціну банківських металів оприлюднюється на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку не пізніше 16.00 у день встановлення/розрахунку та надсилається абонентам системи електронної пошти Національного банку.

Національний банк, якщо офіційний курс гривні до долара США був розрахований з використанням Розрахунку офіційного курсу гривні до долара США за особливих умов, повідомляє про це на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку одночасно з оприлюдненням інформації про встановлений офіційний курс гривні до іноземних валют та розраховану облікову ціну банківських металів.

11. Національний банк не має жодних зобов'язань зі здійснення операцій з купівлі-продажу іноземної валюти за їх офіційним курсом та з купівлі-продажу банківських металів за їх обліковою ціною.

12. Національний банк розраховує та оприлюднює на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку довідкове значення курсу гривні до долара США згідно з укладеними на валютному ринку України угодами станом на 12.00 з метою надання суб'єктам ринку оперативного індикатора курсу гривні до долара США.

Національний банк не має жодних зобов'язань щодо укладання угод за довідковим значенням курсу гривні до долара США.

13. Розрахунок довідкового значення курсу гривні до долара США здійснюється кожного робочого дня відповідно до Розрахунку офіційного курсу гривні до долара США і довідкового значення курсу гривні до долара США (див. нижче).

Оприлюднення довідкового значення курсу гривні до долара США здійснюється в день його розрахунку до 12.30 на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку.

14. Розрахунок довідкового значення курсу гривні до долара США не здійснюється, якщо:

1) кількість угод з купівлі/продажу долара США на умовах “тод”, “том” і “спот”, які в день розрахунку офіційного курсу уклалися банками на валютному ринку України з іншими банками та з Національним банком, та інформація про які надавалася Національному банку ТІС через відповідні канали обміну інформацією до 12.00 цього самого дня, є менше або дорівнює 10% від середньоденного значення аналогічного показника за попередній плинний місяць;

2) унаслідок події операційного ризику на етапах отримання та/або обробки інформації з ТІС про угоди, визначені у підпункті 1 пункту 14 цього Методологічного коментаря, кількість угод, інформація про які є доступною, станом на 12.00 є меншою або дорівнює 10% від середньоденного значення аналогічного показника за попередній плинний місяць.

В інформації, яка підлягає оприлюдненню на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку, у відповідній позиції зазначається символ “_”.

Розрахунок офіційного курсу гривні до долара США і довідкового значення курсу гривні до долара США

1. Для розрахунку офіційного курсу гривні до долара США і довідкового значення курсу гривні до долара США (далі – Розрахунок) ураховується інформація про всі угоди з купівлі/продажу доларів США на умовах “тод”, “том” і “спот”, які в день розрахунку офіційного курсу уклалися банками на валютному ринку України з іншими банками та з Національним банком, та інформація про які надавалася Національному банку ТІС через відповідні канали обміну інформацією:

- 1) до 12.00 – для розрахунку довідкового значення курсу гривні до долара США;
- 2) до 15.30 – для розрахунку офіційного курсу гривні до долара США.

2. Розрахунок здійснюється в такому порядку:

1) із наявного ряду угод, визначеного відповідно до пункту 1 Розрахунку, виключаються угоди, курси яких більше ніж на 2 відсотки ($\pm 2\%$) відрізняються від середньоарифметичного значення курсу ряду угод;

2) із ряду угод, отриманого після виконання підпункту 1 пункту 2 Розрахунку, розраховується стандартне відхилення курсу за такою формулою:

$$\sigma_k = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (x_{ki} - \bar{X}_k)^2}{n}},$$

де σ_k – стандартне відхилення курсу;

X_{ki} – значення курсу i -ї угоди;

\bar{X}_k – середньоарифметичне значення ряду курсів;

n – кількість угод;

3) із ряду угод, отриманого після виконання підпункту 1 пункту 2 Розрахунку, розраховується стандартне відхилення обсягу за такою формулою:

$$\sigma_o = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (x_{oi} - \bar{X}_o)^2}{n}},$$

де σ_o – стандартне відхилення обсягу;

X_{oi} – значення обсягу i -ї угоди;

\bar{X}_o – середньоарифметичне значення ряду обсягів;

n – кількість угод;

4) із ряду угод, отриманого після виконання пункту 1 Розрахунку, виключаються:

угоди, курси яких відхиляються від середньоарифметичного значення курсу \bar{X}_k більше ніж на два стандартних відхилення курсу σ_k ;

угоди, обсяги яких відхиляються від середньоарифметичного значення обсягу угод \bar{X}_o більше ніж на два стандартних відхилення обсягу σ_o ;

5) отриманий після виконання підпункту 4 пункту 2 Розрахунку ряд угод вважається базовим рядом для розрахунку офіційного курсу гривні до долара США і довідкового значення курсу гривні до долара США.

Значення офіційного курсу гривні до долара США і довідкового курсу гривні до долара США розраховується як середньозважене значення курсу базового ряду за такою формулою:

$$\bar{K} = \frac{\sum_{i=1}^n (K_i \times O_i)}{\sum_{i=1}^n O_i},$$

де \bar{K} – середньозважене значення курсу;

O_i – значення обсягу i -ї угоди;

K_i – значення курсу i -ї угоди;

n – кількість угод.

Розрахунок офіційного курсу гривні до долара США за особливих умов

1. Розрахунок офіційного курсу гривні до долара США за особливих умов застосовується, якщо:

кількість угод з купівлі/продажу долара США на умовах “тод”, “том” і “спот”, які в день розрахунку офіційного курсу укладалися банками на валютному ринку України з іншими банками та з Національним банком, та інформація про які надавалася Національному банку ГІС через відповідні канали обміну інформацією до 12.00 цього самого дня, є менше або дорівнює 10% від середньоденного значення аналогічного показника за попередній плинний місяць;

кількість угод, визначені у другому абзаці пункту 1 Розрахунку офіційного курсу гривні до долара США за особливих умов, інформація про які є доступною, станом на 12.00 є меншою або дорівнює 10% від середньоденного значення аналогічного показника за попередній плинний місяць.

2. Національний банк з 12.15 до 13.00 надсилає запит на банки, які укладають угоди на валютному ринку України, щодо отримання котирувань з купівлі/продажу 1 млн дол. США через функціонали ГІС у разі виникнення підстав для застосування розрахунку офіційного курсу гривні до долара США за особливих умов. Запит здійснюється на 20 банків, що входять до визначеного відповідно до нормативно-правових актів Національного банку переліку банків, які можуть стати учасниками інтервенції за найкращим курсом, яка проводиться шляхом запиту щодо ціни на купівлю/продаж іноземної валюти в суб'єктів ринку (далі – Перелік банків). Перелік банків щокварталу оприлюднюється на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку.

3. Національний банк здійснює запит, аналогічний запиту згідно з пунктом 2 Розрахунку офіційного курсу гривні до долара США за особливих умов, засобами телефонного зв'язку на 10 банків з Переліку банків, якщо за результатами попереднього запиту відповідь з наданням курсових котирувань з купівлі та/або продажу долара США отримана менше ніж від 5 банків, або якщо жодна з ТІС з будь-яких причин не працює. Запит здійснюється на перші 10 банків з Переліку банків, якщо день здійснення такого запиту припадає на парне число, а якщо на непарне – на інші 10 банків з Переліку банків.

4. Національний банк, якщо відповіді з наданням курсових котирувань з купівлі та/або продажу долара США після запитів, відправлених відповідно до пунктів 2 та 3 Розрахунку офіційного курсу гривні до долара США за особливих умов, отримані не менше ніж від 5 банків, має право використовувати отримані котирування для розрахунку офіційного курсу гривні до долара США відповідно до Розрахунку офіційного курсу гривні до долара США за особливих умов.

5. Офіційний курс гривні до долара США розраховується:

1) відповідно до Розрахунку офіційного курсу гривні до долара США і довідкового значення курсу гривні до долара США, – якщо кількість угод з купівлі/продажу долара США на умовах “тод”, “том” і “спот”, які в день розрахунку офіційного курсу уклалися банками на валютному ринку України з іншими банками та з Національним банком, та інформація про які надавалася Національному банку ТІС через відповідні канали обміну інформацією до 15.30 цього самого дня, є більше ніж 10% від середньоденного значення аналогічного показника за попередній плинний місяць;

2) як звичайне середньоарифметичне значення всіх курсових котирувань з купівлі та/або продажу доларів США, отриманих відповідно до пункту 2 або 3 Розрахунку офіційного курсу гривні до долара США за особливих умов, – якщо кількість угод з купівлі/продажу долара США на умовах “тод”, “том” і “спот”, які в день розрахунку офіційного курсу уклалися банками на валютному ринку України з іншими банками та з Національним банком, та інформація про які надавалася Національному банку ТІС через відповідні канали обміну інформацією до 15.30 цього самого дня, є менше або дорівнює 10% від середньоденного значення аналогічного показника за попередній плинний місяць та за дотриманням умови, що викладена в пункту 4 Розрахунку офіційного курсу гривні до долара США за особливих умов;

3) як значення, яке дорівнює офіційному курсу гривні до долара США, що діє на день здійснення розрахунку, – якщо не виконується жодна з умов для розрахунку, передбачена підпунктами 1 та 2 пункту 5 Розрахунку офіційного курсу гривні до долара США за особливих умов.